

מטעמי תורת זינים

פרשת מקץ חנוכה – ניסי מלחמות החשמונאים

בתפילות ימי החנוכה מוסיפים הודאה על הנסים שהיו בימי החשמונאים "על הנסים ועל הפרקון ועל הגבורות ועל התשועות ועל הנפלאות ועל הנחמות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה. בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו קבעו את המלכות ונתנו את המלכות לך ואתה ברחמיך הרבים עמדת להם בעת צרתם, רבת את ריבם דנית את דינם נקמת את נקמתם, מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים ורשעים ביד צדיקים וזדים ביד עוסקי תורתך, לך עשית שם גדול וקדוש בעולמך ולעמך ישראל עשית תשועה גדולה ופרקון כהיום הזה. ואחר כך באו בניך לדביר ביתך ופנו את היכלך וטהרו את מקדשך והדליקו נרות בחצרות קדשך וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו בהלל גמור ובהודאה, ועשית עמכם נסים ונפלאות ונודה לשמך הגדול סלה" (לפי נוסח ספרדי. ונוסח אשכנזי הוא בשינויים קלים).

ויש להתבונן, מה היו הניסים והנפלאות שנעשו במלחמות החשמונאים אשר עליהם נתקן להודות ולהלל כל שנה בתפילות ימי החנוכה?

הנחש הקדמון הטיל זוהמא בחוה כדי לבטל תורה מישראל

הקב"ה בנה את חוה מתוך הצלע של אדם הראשון כפי שנאמר "וינצל ה' אלקים תרדמה על האדם וישן ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר תחתנה: ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה ויבאקה אל האדם" (בראשית ב, כא - כב). **אחר כך מלאך הס"מ** (זוהר פרשת בראשית דף לו ע"א ד"ה רבי יוסי אמר) **שהתלבש על גבי הנחש הקדמון** (ינחלת בנימין על טעמי המצות מצוה לה ד"ה ואף קין ממזר היה, 'שתי ידות' לר' אברהם חזקוני על התורה פרשת וישב ד"ה ובוה יובן) **קלקל עם חוה והטיל בה 'זוהמא'** (זוהר פרשת בראשית דף לו ע"א ד"ה רבי יוסי אמר, זוהר פרשת אחרי מות דף עו ע"ב בטר שאתא חויה, זוהר פרשת פקודי דף רלא ע"א ד"ה ולבתר דחב אדם, הרמ"ד וואלי פרשת בראשית סוף פרק ג, 'שתי ידות' לר' אברהם חזקוני על התורה פרשת וישב ד"ה ובוה יובן) **ועל ידי כן נכנסה בה 'רוח הטומאה'** (ספר הציוני פרשת תזריע דף סד ע"א ד"ה אשה). **זה מה שנאמר "ותאמר האשה הנחש השיאני ואכל"** (בראשית ג, ה), **"והשיאני" הוא מלשון 'נישואין'** (רש"י גמ' שבת דף קמו ע"א ד"ה כשבא נחש על חוה).

ואחרי כן כאשר היה אדם הראשון עם חוה אשתו הוא נטמא באותה הזוהמא שהיתה בה, ונטמאה גם רוחו (ישפתי כהן על התורה בראשית פרק א' סוף ד"ה ובמדרש בראשון, 'מדרש תלפיות' ענף אדם הראשון ד"ה וכשבא אדם על חוה בשם השפתי כהן). **והזוהמא שהטיל הנחש בחוה ונדבקה באדם הראשון לא נפרדה מגופו ומשאר הצאצאים אשר יצאו מזרעו.** לכן הצדיקים שעמדו בכל דור ודור היו מצרפים את 'הזוהמא' ומזקקים אותה מעט מעט, כמו כסף גולמי שמזקקים אותו בכור (ישערי אורה לר' יוסף גייקטליא השער החמישי הספירה השישית ד"ה ואחר שהודענו אלו העיקרים הגדולים). **ואכן 'זוהמת הנחש' החלה להתברר על ידי שעברה שלוש עשרה 'נפות' על דרך שהיו מנפים את הסולת במקדש בשלוש עשרה נפות,** שהן עשרה דורות מנח עד אברהם ועוד שלושה דורות עד ימיו של יעקב אבינו. ואז יעקב היה יכול להביא לעולם בנים שהם צדיקים וקדושים (בית אלקים להמבטי שער היסודות פרק ג ד"ה עוד אני).

מטרת הנחש שהכשיל את חוה והטיל בה זוהמא היה לבטל את התורה והמצוות מישראל, כי האשה כורתת ברית לראשון שהוא עמה (ראה סנהדרין דף כב ע"ב בשם רב), **והנחש שהיה הראשון רצה שבעקבות מעשיו עמה יוכחש כוח חכמת התורה משאר צאצאיה** (עפ"י בני יששכר מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ו אות ב ד"ה ואבאר לך). **אלא שבשעה שעמדו ישראל בהר סיני וקיבלו את התורה, פסקה מהם לגמרי 'זוהמת נחש'** (גמ' שבת דף קמו תחילת ע"א, ישער מאמרי רו"ל להארי"י ז"ל פרק שישי על המשנה יר' מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה, 'בני יששכר' מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ו אות ב ד"ה ואבאר לך) **שהוטל בחוה** (זרע שמשון לר' שמשון נחמני פרשת בראשית דף ז ע"ב ד"ה גמרא דסנהדרין), **עד שחזרו ישראל להיות כמו אדם הראשון לפני החטא הקדמון** (ישער מאמרי רו"ל להארי"י ז"ל פרק שישי על המשנה יר' מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה). **ולעומתם אומות העולם שלא עמדו על הר סיני בשעת מתן תורה, לא פסקה מהם כלל זוהמת הנחש** (גמ' שבת דף קמו תחילת ע"א, בני יששכר מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ו אות ב ד"ה ואבאר לך).

היוונים ביקשו לעקור תורה מישראל כפי שעשה הנחש הקדמון

בימי החשמונאים התגברה 'קליפת יון', שהיתה יונקת מהס"מ ואשתו (דרכי אמונה לר' צבי הירש ממנוקאטש דרך סז ד"ה וסמוך לדרך הלא) **שהם שני נחשים בקליפה הנקראים 'נחש בריח' ו'נחש עקלתון'** (ראה גמ' בבא בתרא דף עד ע"ב) ('בני יששכר' מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ד אות טו"ב ד"ה והנה כשעמדה) **כאשר 'נחש בריח' הוא הזכר ו'נחש עקלתון' היא הנקבה** (רשב"ם על גמ' בבא בתרא דף עד ע"ב ד"ה נחש בריח וד"ה עקלתון. ועיי"ש פירוש שמס). **לכן התיבה 'יון' יוצאת בגמטריא שתי פעמים 'נחש', וזה כאשר האות ין שווה שבע מאות לפי גמטריא של האותיות הסופיות 'כמנפ"ץ'** ('בני יששכר' מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ו אות ז ד"ה נעשה הנס, 'בני יששכר' מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ד אות טו"ב ד"ה והנה כשעמדה). **והיוונים הללו היו חכמים גדולים יותר מכל הגוים שהיו לפנייהם, וגם אחריהם לא קמו כמוהם** (אור עינים לר' שלמה פניאל בחלק הראשון 'שבת ומילה ורי"ח' ד"ה בהיות השלשה כוכבים) **וחכמתם היתה מבחינת 'הנחש' שנאמר "הנחש הנה ערום"** (בראשית ג, א) ('בני יששכר' לר' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ד אות טו"ב ד"ה והנה כשעמדה) **וכפי התרגום שם "והנחש הנה חסם"** (ראה תרגום יונתן בראשית ג, א).

וכיון שהיוונים רצו לעקור את התורה לכן עצתם היתה לעשות כמו 'הנחש הקדמון' שהיה עם חוה קודם שנכנסה לחופה עם אדם הראשון (בני יששכר מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ו אות ב בשם ר' פינחס מקאריץ) **ועל ידי כך הכחיש את כוח חכמת התורה מצאצאיה** (עפ"י בני יששכר מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ו אות ב ד"ה ואבאר לך), **כך ממש ביקשו היוונים להכניע שוב פעם את כוח חכמת התורה בישראל ולהגביר את 'החכמות החיצוניות' המזוהמות** ('בני יששכר' מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ו אות ז ד"ה ונראה לי עוד) **על ידי שיוטל מחדש זוהמא בבתולת ישראל** ('בני יששכר' לר' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ו אות ב בשם ר' פינחס מקאריץ). **לכן הם גזרו שכל בתולה הנכנסת לחופתה תקלקל קודם עם ההגמון היווני ורק אחר כך תלך להינשא לבעלה** (ראה גמ' כתובות דף ג ע"ב) (זכר דוד לר' דוד זכות ממדינת מאמר ג פרק צא דף רפה ד"ה אמנם שרש, 'אמרי נועם' לר' מדיקוב מאמר יוס ו' דחנכה ד"ה והנה עלה זית). **וזה הטעם שנס פך השמן נעשה לישראל**

דווקא בפך החתום בחותם של 'כהן גדול' כדי לרמוז על הגזירה הקשה, היות שכהן גדול אסור לקחת אשה שנבעלה אלא רק 'והוא אֶשָּׁה בְּבִתּוֹלָהּ יִקָּח' (ויקרא כא, יג) (בני יששכר) מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ו אות ב).

גזרה זו שִׁבַּת יִשְׂרָאֵל הַבְּתוּלָה תִּקְלַקֵּל תַּחִּילָה עִם הַהֲגֻמוֹן הַיּוּוֹנִי לִפְנֵי כְּנִיסָה לַחֹפֶה הַגִּיעָה מֵה'סִטְרָא אַחְרָא' (בני יששכר) מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ד אות קכה ד"ה עוד זאת אדרש לך) **במטרה לקלקל את בת ישראל, כי כאשר יישא אותה בן ישראל הוא ייקח עמו אשה שהתקלקלה בזנות ועל ידי זה גם ייפגם בעליונים.** ועל גזירה זו נתקן לומר ביעל הנסיים שביקשו היוונים הרשעים "לְהַעֲבִירָם מִחֻקֵּי רְצוֹנָךְ" (בני יששכר) מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ד אות קכה סוף ד"ה וכאשר התבונן). והיוונים רצו לעורר בזה גם את חטאי דור המבול כי גם שם כל נערה שהיתה כבר מקושטת על מנת להיכנס לחופה עם בעלה, היתה מחויבת לפגום תחילה עם הגדול שבהם שנאמר "וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹקִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה" (בראשית ו, ב) **וכפי זה ממש גזרו היוונים** (יאמרי נועם) על התורה לר' מאיר מדייקוב מאמר יוס' ו' דחנכה ד"ה והנה עלה זית). ועוד הוסיפו היוונים שכל אשה שהיא בטומאת נדתה לא תטהר לבעלה. וכל גזירות אלו היו על מנת שתשקענה הנשים בטומאות ולא יוכלו להיבנות מזרע הקִדְוָה, ובהוּ פְּגָמוֹ יִשְׂרָאֵל (זכר דוד' לר' דוד זכות מודינא מאמר שלישי חנכה דף רפה ע"א אמנם שורש אלו).

ואמרו רבותינו שעל גלות יון נרמז הפסוק "וַיִּחַשְׁבֵּן עַל פְּנֵי תְהוֹם" (בראשית א, ב), כי הם החשיבו את עיניהם של ישראל בגזרותיהן (בראשית רבה ב, ד), שביטלו את הדלקת המנורה וסגרו את שערי הטבילה על מנת להגביר את טומאת הנדה (יאמרי נועם) לר' מאיר הורוביץ מדייקוב לחנוכה דף מזע ע"ב ד"ה במשנה שלשה דברים) והתגבר תוקפם וממשלתם בסוף ימי כסלו שאז זמן החושך בלילות מתארך (בני יששכר) לר' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ד אות קח ד"ה אלו להבין). **כל מטרתם של היוונים היה לאבד את נשמות ישראל,** ועל כך נתקן לומר ביעל הנסיים "כִּי שִׁבַּת מַלְכוּת יוֹן הִרְשָׁעָה עַל עַמְךָ יִשְׂרָאֵל" שהכוונה לנשמות ישראל (בני יששכר) מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ד אות נו ו' והאפשר לומר). אמנם הקב"ה עשה נס (בעל הטורים) בראשית כו, כב) על מנת שיוכלו נשות ישראל הנשואות לטבול ולסלק ולבטל מעליהן את 'הקליפות' של טומאת נידתן (דרכי אמונה) לר' צבי הירש ממונקאטש דרך צד ד"ה זה היה הענין) ונעשה לכל אחד ואחד מישראל מקוה מים בביתו, וכך יכלו הנשים לטבול לטהרתן (בעל הטורים) בראשית כו, כב, 'פירוש סידור התפילה' למחבר הרוקח על תיבות התפילה 'ואתה ברחמיך הרבים'.

אנטיוכוס מלך יון היה מלך גדול וחזק ותקיף בממשלתו, וכל המלכים היו שומעים לו. הוא כבש מדינות רבות ומלכים חזקים, החריב את טירותיהם ושרף באש את היכליהם, ולא קם מלך כמוהו מימי אלכסנדרוס המלך. ובשנת עשרים ושלוש למלכותו שהיא היתה שנת מאתיים ושלוש עשרה לבניין בית המקדש השני, שם אנטיוכוס פניו לעלות על ירושלים. אז החליט אנטיוכוס הרשע לשלוח את ניקנור שהיה מְשֻׁנָּה לו, ביחד עם חָלָל גדול אל העיר ירושלים שבארץ ישראל. **ניקנור אכן הגיע אל העיר ירושלים והרג שם רבים.** הוא נכנס לתוך בית המקדש (מגילת אנטיוכוס) אות יב ד"ה והוא בימי אנטיוכוס) **ועל ידי כן הגביר את כוח 'הקליפות'** (מאור עינים) על התורה לפרשת מקץ דף כו ע"א מאי תנוכה), **ובנה שם בְּמָה באותו מקום בו היתה השראת השכינה, ושחט על גביו חזיר ואחר כך הביא את דמו לעזרת הקודש** (מגילת אנטיוכוס) אות יב ד"ה וקמל בא קמלא) **ושוב גברה בזה כוחה של 'הקליפה'.** ורמז לכך כי התיבה 'חזיר' יוצאת בגימטריא 'קליפה' (מגלה עמוקות - רב אופנים) אופן סו, 'ילקוט חדש' ערך בבל מדי יון ואדום אות לה ד"ה בשנת ר"י"ג.

מיכאל המלאך נשלח ממרומים לסייע במלחמות החשמונאים

תחילת התעוררות החשמונאים להילחם ביוונים היה על גזירת הקלקול של בנות ישראל עם ההגמון (רסיסי לילה) לר' צדוק הכהן מלובלין דף פד ע"ב ד"ה ותחלת התעוררות החשמונאים), כי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי היה ראש הדור ההוא (בני יששכר) מאמרי חודשי כסלו טבת מאמר ד אות יא ד"ה מתתיהו כהן) והיתה לו בת שלא היה כיופיה בעולם, והיתה מקודשת לאיש. **ובא אחד מן היוונים ותפשה בראשה ושטח ספר תורה וביקש לקלקל עמה בפני ארוסה על גבי ספר התורה. ואז אלעזר הכהן אחיה שהיה מהחשמונאים בטח בה' שיעשה לו נס, ומיד תפס את הסייף וחתך את ראשו של היווני והחל להרוג בגבורים שלהם הרבה מאוד.** ועל זה נתקן ביעל הנסיים לומר ש"עֲמַדְתָּ לָהֶם בַּעַת צָרָתָם" היא גזירת אחותם (פירוש סידור התפילה) למחבר 'הרוקח' על תיבות התפילה 'ואתה ברחמיך הרבים'). **וזה היה עיקר הנס של חנוכה לבטל את החיבור של כל בנות ישראל עם היוונים** (רסיסי לילה) לר' צדוק הכהן מלובלין דף פד ע"ב ד"ה ותחלת התעוררות החשמונאים). ומטעם זה גם הנשים חייבות במצות נר החנוכה שהרי הן נצלו בנס מהגזירה (רשי"י גמ' שבת דף כג ע"ב ד"ה היו באותו הנס) של חיבור בתולות ישראל עם היוונים הטמאים (עפ"י רסיסי לילה) לר' צדוק הכהן מלובלין דף פד ע"ב ד"ה ותחלת התעוררות החשמונאים).

הקב"ה עשה לחשמונאים נס גדול, ושלח להם את המלאך מיכאל (שליה הקדוש) תורה שבכתב ופרשות וישב מקץ ויגש הנקרא 'צאן יוסף' ד"ה והנה ידוע בדברי רבותינו, דרכי אמונה) לר' צבי הירש ממונקאטש דרך עה ד"ה ומה מובן שנשא) **שהוא 'הכהן הגדול'** (זוהר פרשת לך לך דף פ ע"א ד"ה ומיכאל כהנא רבא, זוהר פרשת יתרו דף סז ע"ב ד"ה יאית מלך, זוהר פרשת פקודי דף רלא ע"א ד"ה יצא חזי כיון, זוהר פרשת צו דף לג ע"א ד"ה יחכי עם הארץ) ועוד מקומות רבים) **העומד ומקריב קרבנות בבית המקדש העליון** (ראה גמ' חגיגה דף יב ע"ב), **והוא השר של ישראל** (עבודת הקודש) לר' מאיר בן גבאי חלק ג פרק ג ד"ה ועוד הביא ראיא, 'מצודת דוד' דניאל י, כא) **וסניגורן** (מצודת דוד' דניאל י, כא) **בעליונים.** מיכאל הוא המלאך שעומד כנגד השר של יון המבקש למשול על ישראל (מצודת דוד' דניאל י, כ - כא) **וכפי שאמר גבריאל המלאך כי אף אחד מצבא השמים לא מבקש את גאולת ישראל אלא רק מיכאל השר של ישראל מסייע בעדם שנאמר "וַיֹּאמֶר הַדְּעֵתָ לָמָּה בָּאתִי אֶלְיָךְ וְעֵתָה אָשִׁיב לְהִלָּחֵם עִם שָׂר פָּרְס וְאֲנִי יוֹצֵא וְהִנֵּה שָׂר יוֹן בָּא : אֲבָל אֲגִיד לָךְ אֶת הַרְשָׁוִים בְּקִתָּב אֱמֶת וְאֵין אֶחָד מִתַּחַסְק עֲמִי עַל אֵלֶּה כִּי אִם מִיכָאֵל שְׂרָכָם"** (דניאל י, כ - כא) (מצודת דוד' דניאל י, כא).

ה' יתברך שלח לעזרת החשמונאים את מיכאל המלאך, ומטעם זה נשא החשמונאים דגלים שהיה כתוב עליהם שם 'מכבי', כי מיכאל המלאך ממונה על השם הזה 'מכבי' והחשמונאים התכוונו לרמוז על המלאך (דרכי אמונה) לר' צבי הירש ממונקאטש דרך עה ד"ה ומה מובן שנשא) והוא בסוד הפסוק 'יְכִי תַעֲבֹר בְּמִים אֲתָךְ אֲנִי וּבְנִהְרֹתַי לֹא יִשְׁטַפּוּךָ כִּי תִלָּךְ בְּמֹו אֵשׁ לֹא תִכְוֶה וְלִקְהָה לֹא תִבְעָר בָּךְ" (ישעיה מג, ב) **שהשם הזה 'מכבי' של המלאך מיכאל יש בכוחו לכבות אש** (תיקוני זוהר חדש) תיקון ספרא ד"ה ואינון ימא ותקפא דימינא) **הגיהנום** (דרכי אמונה) לר' צבי הירש ממונקאטש דרך נ ד"ה ולזה יש לפרש) **ולהושיע את ישראל** (מדרש לתפילות) למחבר 'שבט מוסר' ענף הכלים ד"ה 'להנצל מכל כלי זין' מתוך כתב יד). **ואכן בעזרת השם 'מכבי' שהיה מופיע על דגלו של יהודה החשמונאי, היה יהודה מנצח את המלחמות** (ארץ החיים) על התהלים לר' אברהם חיים הכהן מזמור כ, ב). **וכן כל אדם שיכתוב שם 'מְכַבֵּי' בניקוד כזה בחומר העשוי מכסף וידיבקו ויישאנו עליו – ינצל מכל כלי זין ולא יהיה לו ממה לירא כלל** (מדרש לתפילות) למחבר 'שבט מוסר' ענף הכלים ד"ה 'להנצל מכל כלי זין' מתוך כתב יד).

שם 'מכבי' יוצא מראשי תיבות הפסוק "מִי כְּמִכָּה בְּאֵלֶם יְהוָה" (שמות טו, יא) (ארץ החיים) על התהלים לר' אברהם חיים הכהן מזמור כ, ב) **והחשמונאים היו אומרים פסוק זה כדי לעורר את כוח המלאך לעזרתם** (דרכי אמונה) לר' צבי הירש ממונקאטש דרך נ ד"ה ולזה יש לפרש). **וכך התקיים בהם במלחמותיהם "ישגבך שם אֱלֹקֵי יִשְׂרָאֵל"** (תהלים כ, ב) **סופי תיבות 'מכבי' (ארץ החיים) על התהלים לר' אברהם חיים הכהן מזמור כ, ב), שגברו החשמונאים בעזרת מיכאל המלאך על שונאיהם שקמו עליהם לרעה וחרפו מערכות אלקים חיים** (זכר דוד' לר' דוד זכות ממודינא מאמר שלישי לחנוכה דף רפה ע"א ד"ה והירשעו נגד ישראל). **ופך השמן אשר היה חתום בחותמו של כהן גדול רומז לעזרתו** (ראה גמ' שבת דף כא ע"ב) **של מיכאל הכהן הגדול בעליונים** (שליה הקדוש) תורה שבכתב ופרשות וישב מקץ ויגש הנקרא 'צאן יוסף' ד"ה והנה ידוע בדברי

רבותינו, ידרכי אמונה לרי צבי הירש ממנוקאטש דרך עה ד"ה וזה היה הענין). **וזכר לנס שעשה להם ה' יתברך כאשר שלח את המלאך מיכאל לעזרתם, החשמונאים הקימו עמוד מְשִׁישׁ וחרתו עליו בחרט ברזל ועופרת את השם 'מכבי'** (זכר דודי מאמר ג תחילת פרק צא דף רפה ד"ה והרשיעו נגד ישראל).

ה' יתברך עשה ניסים ונפלאות לחשמונאים שנלחמו ביוונים הרשעים

היוונים באו להילחם בישראל עם צבא אדיר של מאות אלפי חיילים (עפ"י פירוש סידור התפילה למחבר 'הרוקח' על תיבות 'רבת את ריבם') אך מתתיהו ובניו עמדו באמונתם בקב"ה והתקיים בהם התיבות "חלש יאמר גבור אני" שהן גמטריא 'מתתיהו' (יאמרי נועם' פרשת וישב דרוש לחנוכה ד"ה במדרש פ' בא), **ועשו טבח רב בשונאיהם ולא נחלשו בגבורתם** (מרבה לספר' על הגדת פסח לרי ידידה טיאה וויל תלמידו של ר' יונתן אייבשיץ ובנו של מחבר ספר 'קרבן נתנאל' דף מח ע"ב על ד"ה ואתא שוחט). **ואז הקב"ה עשה עמהם ניסים ונפלאות, שעל כל חץ שהיה יורה היוונים להכות אחד מישראל היה בא מלאך משמים ונועצו בלבו של היווני** (פירוש סידור התפילה למחבר 'הרוקח' על תיבות 'רבת את ריבם'), **ואז החיילים של אנטיוכוס היו בורחים מפני החשמונאים** (יאמרי נועם' פרשת וישב דרוש לחנוכה ד"ה במדרש פ' בא). וכשהיו האחים מבית חשמונאי רואים את הנִסִים הללו אמרו "ה' ילחם לנו!". וכאשר מִלָּךְ ממלכי הגוים היה נהרג במלחמה עם החשמונאים, היו מיד באים מלאכי השרת ולוקחים את כל ממונו ומטילין לתוך בתיהם של ישראל (פירוש סידור התפילה למחבר 'הרוקח' על תיבות התפילה 'רבת את ריבם').

המלחמה העצומה שעשו החשמונאים בימי היוונים ונִצְחוֹם, היה על ידי עזרה משמים (הרמ"ד וואלי פרשת ויגש על הפסוק 'ומקצה אחיו'), **כי לפי הטבע לא היה אפשר לחמשת בני חשמונאי להיות מנצחים את אומת יון שבאו על ישראל עם חיילים רבים כחול אשר על שפת הים**. אלא שזכות גדולה עמדה להם (יגבול בנימין' על התורה לרי בנימין הכהן חלק ב' דרוש ג' מקץ וחנוכה דף קכד ע"ב טור א ד"ה ובב"ר) ופחד גדול נפל על היוונים, עד שיכלו בני חשמונאי להרוג לבדם את כל היוונים הללו (זרע שמשון' לרי שמשון נחמני על מגילת אסתר דף נג ע"ב ד"ה ושללים לבנו). **והקב"ה הוא זה שהעמיד את בני החשמונאי גואלים תמימים צדיקים וישרים שעל ידם היתה תשועה גדולה לישראל כשהרגו הרג רב באויבי ישראל** (זכר דודי מאמר ג תחילת פרק צא דף רפד ד"ה והרשיעו נגד ישראל), **מכת חרב והרג ואבדן עד שגברה ידם ונִצְחוֹם** (סדר היום' לרי משה בן מכיר בחלק 'סדר חנוכה וקריאות לחנוכה' ד"ה בכ"ה בכסליו) **וגבורתם התפרסמה בין האומות עד שפחד נפל על כל העמים** (זכר דודי מאמר ג תחילת פרק צא דף רפד ד"ה והרשיעו נגד ישראל).

שלוש פעמים באו האויבים על ישראל. פעם ראשונה בא נקנור הרשע (יגבול בנימין' על התורה לרי בנימין הכהן חלק ב' דרוש א' מקץ וחנוכה דף קכ ע"ב טור ב ד"ה הנה על הנסים) **בשליחות אנטיוכוס המלך** (מגילת אנטיוכוס' ד"ה בה שעתא), **והיה מניין ידו על יהודה וירושלים ואומר "מתתי תיפול בידי ואעשה בה מה שליבי חפץ"** (זכר דודי מאמר שלישי דף רפד ע"ב תפילת פרק צא ד"ה ימים האלו) **וכשבא לירושלים הוא בנה בִּמְהֵרָה במקום הקודש. ואז יצא אלעזר הכהן** (יגבול בנימין' על התורה לרי בנימין הכהן חלק ב' דרוש א' מקץ וחנוכה דף קכ ע"ב טור ב ד"ה הנה על הנסים) **מבני החשמונאי, והיה הורג בחיילותיו עד שהגיע לקרון שלו וקטע את ידו וחתך את ראשו ותחב אותו בעץ**. **וכתב מלמטה פ"ה שדיבר באשמה והיד שפשטה בגאווה תתלה כנגד ירושלים!** (זכר דודי מאמר שלישי דף רפד ע"ב תפילת פרק צא ד"ה ימים האלו) **לכן שם 'נקנורי' עם הכולל הוא גמטריא 'זית' על שבאו הכהנים שהיו משוחים בשמן זית וגברו עליו והרגוהו ואחר כך גם נעשה להם נס בפך שמן זית** (יגבול בנימין' חלק ב' דרוש ג' מקץ וחנוכה דף קכד ע"ב טור ב ד"ה אמנם יובנו). **ועל נפילת נקנור נתקן לומר ביעל הנסים את התיבות "רַבְּתָּ אֶת רִיבֵם"** (יגבול בנימין' חלק ב' דרוש א' מקץ וחנוכה דף קכ ע"ב טור ב ד"ה הנה על הנסים).

ופעם שניה בא בגריס הרשע (יגבול בנימין' חלק ב' דרוש ג' מקץ וחנוכה דף קכד ע"ב טור ב ד"ה אמנם יובנו) **שהיה משנה למלך אנטיוכוס** (מגילת אנטיוכוס אות ה ד"ה ואף בגריס) **ועמו תיל גדול מאד מאד** (יגבול בנימין' חלק ב' דרוש א' מקץ וחנוכה דף קכ ע"ב טור ב ד"ה הנה על הנסים). **ועשה 'רעה' עם ישראל כפי גמטריא שמו 'בגריס'** (יגבול בנימין' חלק ב' דרוש ג' מקץ וחנוכה דף קכד ע"ב טור ב ד"ה אמנם יובנו) **כאשר ביטל מהם מצוות 'שבת' ברית מילה' ו'קידוש החודש'. ובגריס הרג בירושלים רבים מאלו שעברו על גזירותיו הקשות** (יגבול בנימין' חלק ב' דרוש א' מקץ וחנוכה דף קכ ע"ב טור ב ד"ה הנה על הנסים), **כפי שפעם אחת שרף מערה עם אלף איש ואשה, שהיו מתחבאים בה כדי לשמור על השבת**. **וכן רבים מישראל מסרו את נפשם ומתו על קיום ברית המילה ושאר מצוות ולא שינו את ברית אבותם**. **ואז יצאו אליו חמשת בני מתתיהו ונלחמו בו והרגו ביוונים הרג רב** (עפ"י 'מגילת אנטיוכוס אות ה ד"ה ארין בגריס), **ובגריס ברח מפני החשמונאים בספינה חזרה אל אנטיוכוס המלך**. **ועל כך נתקן לומר ביעל הנסים "דִּנְתָּ אֶת דִּינֵם"** (יגבול בנימין' חלק ב' דרוש א' מקץ וחנוכה דף קכ ע"ב טור ב ד"ה הנה על הנסים).

ופעם שלישית בא שוב בגריס הרשע עם עוד מִמְלָכוֹת ועמים ופילים משוריינים (מגילת אנטיוכוס' אות מו ד"ה ושפר פתגמא) **בחיל כבד הרבה יותר**. **אלא שאז נקמו החשמונאים את נקמתם כאשר רדפו אחריו ושרפו אותו באש, והכו את חייליו עד בלתי השאיר לו שריד**. **וגם אנטיוכוס הוצרך לברוח למדינת הים** (יגבול בנימין' חלק ב' דרוש ג' מקץ וחנוכה דף קכד ע"ב טור ב ד"ה אמנם יובנו) **אֶבְלַל וחפוי ראש כדי להציל את נפשו, אך בדרך נפל ממרכבתו ונשברו עצמותיו כי הוא היה כבד, ועוד הוסיף לו ה' מכה שהיה ריחו כמו נבילה על שפנתחו מעיו, ואנשיו ברחו ממנו עד אשר מת** (זכר דודי מאמר שלישי דף רפד ע"ב פרק פט ד"ה ואע"ג שאנחנו). **ועל כך נתקן ביעל הנסים' לומר "נִקְמַתְּ אֶת נִקְמַתֵם"** (יגבול בנימין' חלק ב' דרוש ג' מקץ וחנוכה דף קכד ע"ב טור ב ד"ה אמנם יובנו). **וחמשת בניו של מתתיהו החשמונאי – יהודה, יונתן, יוחנן, שמעון ואלעזר** (ספר 'שמות הצדיקים' לרי נתן בסוף החלק הראשון 'שמות הצדיקים') **שנִצְחָחוּ את אומת יון** (יגבול בנימין' על התורה חלק ב' דרוש ג' מקץ וחנוכה דף קכד ע"ב טור א ד"ה ובב"ר) **נתקן כנגדם להודות ביעל הנסים' על חמשה דברים "מִסְרַתְּ גְבוּרִים בְּיַד חֲלָשִׁים, וְרַבִּים בְּיַד מַעֲטִים, וְטַמְאִים בְּיַד טְהוּרִים, וְרַשְׁעִים בְּיַד צְדִיקִים, וְזָדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תוֹרָתְךָ"** (יגבול בנימין' חלק ב' דרוש א' מקץ וחנוכה דף קכ ע"ב טור ב ד"ה הנה על הנסים).

היוונים רצו למשוך שפע לסטרא אחרא על ידי הפְּרָצוֹת שעשו במקדש

כאשר עלה בגריס הרשע על ירושלים בפעם השלישית, **הוא עשה שלש עשרה פְּרָצוֹת** (מגילת אנטיוכוס' אות מז ד"ה קם בגריס) **בסורג שבמקדש**. **הסורג היה מחיצה גבוהה עשרה טפחים** (זכר דודי מאמר שלישי פרק צא דף רפה ע"ב ד"ה אמנם שורש אלו) **שהיו בה נקבים נקבים כמו מיטה המסורגת בחבלים**. **והיתה עשויה מחתיכות עץ ארוכים וקצרים שמרכיבים אותן זו על זו באלכסון**. **הסורג היה משמש להבדיל בין הגוים הנכנסים להתפלל בבית ה' ובין ישראל, כדי שהגוים לא יכנסו יותר אל הקודש פנימה**. **לכן היוונים הרשעים פרצו בסורג פרצות הואיל ונעשה להבדיל אותם מלבוא פנימה** (יטוב הארץ' לרי נתן ספירא על משנה כלים דף ז ע"ב ד"ה הנה קודם שנבא), **וכוונתם היתה ש'הקליפה' תינק ממקום המקדש על ידי הפרצות שעשו, ותגבר על הקדושה** (יטוב הארץ' לרי נתן ספירא על משנה כלים דף ח ע"ב ד"ה כתב). **והם עשו דווקא שלש עשרה פרצות בסורג, כנגד 'שלש עשרה המדות' בעליונים** (זכר דודי לרי דוד זכות ממודינא מאמר ג פרק צא דף רפה ד"ה 'אמנם שורש' בשם הרב כנף רננים) **על מנת שישראל לא יעוררו אותן** (בני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ד אות כט ד"ה הנה אמרו).

אך הקב"ה ברחמיו הוריד על מתתיהו ובניו החשמונאים שפע (יטוב הארץ' לרי נתן ספירא על משנה כלים דף ח ע"ב ד"ה כתב) **משלוש עשרה מדות הרחמים** (זכר דודי לרי דוד זכות ממודינא מאמר ג פרק צא דף רפה ד"ה 'אמנם שורש' בשם הרב 'מבוא שערים') **וגברה ידם על מלכות יון**. **וכשנכנסו החשמונאים לבית המקדש** (יטוב הארץ' לרי נתן

שפירא על משנה כלים דף ח ע"ב ד"ה כתב) **הם החזירו עטרה ליושנה** (ובני יששכר' לרי' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ד אות כט ד"ה הנה אמרו) **וְגִדְרוּ אֶת הַפְּרֻצוֹת שַׁעֲשׂוּ הַיּוּוֹנִים הַרְשָׁעִים** (טוב הארץ' לרי' נתן שפירא על משנה כלים דף ח ע"ב ד"ה כתב). **ועל מה שביקשו היוונים לינוק מ'השפעי' של בית המקדש דרך שלש עשרה הפרצות שעשו בסורג, תִּקְנוּ הַחֲשֻמוֹנָאִים הַלְשִׁתְחוּת שֶׁלֹש עֶשְׂרֵה פַעֲמִים בַּמִּקְדָּשׁ** (טוב הארץ' לרי' נתן שפירא על משנה כלים דף ח ע"ב ד"ה כתב) **מול אותן הפרצות** (פירושו ר' עובדיה מברטנורא על משנה שקלים ו, ג סוף ד"ה שפשיפו), **ובכל השתחווה היו מושכים 'שפעי' מהעליונים** (טוב הארץ' לרי' נתן שפירא על משנה כלים דף ח ע"ב ד"ה כתב, 'זכר דוד' לרי' דוד זכות ממודינא מאמר ג פרק צא דף רפה ד"ה אמנם שורש) **ונותנים תודה על אובדן מלכות יון הרשעה** (טוב הארץ' לרי' נתן שפירא על משנה כלים דף ח ע"ב ד"ה כתב).

החשמונאים שנכנסו למקדש על מנת לטהרו מצאו 'פך שמן' קטן החתום בחותמו של כהן גדול. **הם מצאו דווקא 'פך' כי הוא גמטריא 'ס"מ' להורות שחיות ה'ס"מ ניתנה בידם ולא היה לו עוד כוח לקטרג עליהם**. והס"מ נעשה כמו דבר הנחתם ב'חותם' שאינו יכול לצאת לחוץ ולהתגלות כי החותם מעכבו. לכן החשמונאים מצאו דווקא חותם של 'כהן גדול', אף שאין דרכו של כהן גדול לחתום על כלי השמנים בחותמו שהרי לזה היו ממונים מיוחדים על היינות והשמנים והסתלות, וגם לא היה צורך שיחתום. **אלא שכל זה היה נס** (ובני יששכר' לרי' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר י פך השמן אות ג ד"ה ועוד אבאר) **מחותמו של מיכאל הכהן הגדול בעליונים** (שליה הקדושי' תורה שבכתב פרושות וישב מקץ ויגש הנקרא 'צאן יוסף' ד"ה והנה ידוע בדברי רבותינו, 'דרכי אמונה' לרי' צבי הירש ממונקאטש דרך עה ד"ה וזה היה הענין), **שבא להורות על דבר הנעלם, כי באותה השעה ביטלו בשמים את כוחו של ה'ס"מ שהוא גמטריא 'פך'**, על ידי הכהן הגדול שהוא שורש החסד ומהווה מרכבה לשם 'אֵלֵי שְׁנֵאמֹר "חֶסֶד אֶל כָּל הַיּוֹם" (תהלים נב, א). ועל ידו יצא מהשם סמא"ל אותיות 'אלי' המחיות אותו והתבטל מיד כוחו כי נשאר רק אותיות ס"מ (ובני יששכר' לרי' צבי אלימלך מדינוב מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר י פך השמן אות ג ד"ה ועוד אבאר).

החשמונאים הכניעו את מלכות יון וכך יהיה לעתיד לבוא עם מלכות אדום

המלחמה האחרונה של בני החשמונאים נגד היוונים התחילה לפני יום הכיפורים (ובני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ד אות ג ד"ה ויש לומר עוד). **וביום הכיפורים עצמו יוחנן כהן גדול אביו של מתתיהו עָבַד בַּמִּקְדָּשׁ** (רש"י גמ' סוטה דף לג ע"א) **ושמע 'בת קול' יוצאת מ'קודש הקודשים' ואומרת בארמית 'נִצְחָו טְלֵיָא דְאֶזְלוּ לְאִגְחָא קֶרְבָּא לְאִנְטוֹקְיָא'** (גמ' סוטה דף לג ע"א) שפירושו כי 'נִצְחָו הַטְּלָאִים שֶׁהֲלָכוּ לַמַּלְחָמָה בְּאַנְטוֹכִיָא' והכוונה היא לבני בית חשמונאי שנלחמו עם היוונים לפני יום כיפורים והמשיכו להילחם ביום הכיפורים (רש"י גמ' סוטה דף לג ע"א), **'ו'בת הקול' בישרה על נצחונם כפי שאכן היה באותה השעה** (ובני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ד אות כח ד"ה ותבוננו עוד). **ובמלחמה זו חיללו החשמונאים את יום הכפורים, לפי שמותר במלחמה מעין זו לחלל את השבת** (ראה גמ' שבת דף יט ע"א בשם שמאי) **וכל שכן את יום הכפורים** (זכר דוד' לרי' דוד זכות ממודינא מאמר שלישי פרק צא דף רפד ע"ב ד"ה ימים האלו והזמן הזה). **וכיון שאת בשורת הנצחון שמע דווקא יוחנן כהן גדול כשהיה עובד את עבודת יום הכפורים, לכן התקינו בעל הנסים' להזכירו 'בְּיָמֵי מִתְתִיָה בֶן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל חֲשֻמוֹנָי וּבְנָיו'** (ובני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ד אות כח ד"ה ותבוננו עוד).

ומה שנתבשרו מה'בת קול' בקודש הקודשים דווקא בלשון ארמית **'נִצְחָו טְלֵיָא דְאֶזְלוּ לְאִגְחָא קֶרְבָּא לְאִנְטוֹקְיָא'** (גמ' סוטה דף לג ע"א) שהוא לשון 'התרגום', **זה משום שארמית היא לשונם של 'הקליפות' וכאשר אמרה הבת קול בלשונם היא הכניעה אותן**. וזה גם הטעם שאומרים את הקדיש בלשון ארמית **'יִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדֵּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא, בְּעֻלְמָא דִּי בְרָא פְרָעוּתָהּ וְיִמְלִיךְ מְלֻכְוִתָהּ וְיִצְמַח פְּרָקְנָה וְיִקְרַב מְשִׁיחָהּ וְכוּ'** על מנת להכניע את 'הקליפות'. וזו גם הסיבה שנתקן בנוסח 'על הנסים' לומר בתחילה בארמית **'וְעַל הַפְּרָקְנָא'** וכן בסוף שוב בארמית **'עֲשִׂיתָ תְשׁוּעָה גְדוֹלָה וּפְרָקְנָא פְהִיּוֹם הַזֶּה'**, כשפירושה של התיבה הארמית **'פְּרָקְנָא'** היא 'ישועה' (ובני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ד אות ג ד"ה ויש לומר עוד). **וכך עמדו אנשים מבית חשמונאי והכניעו והפילו את מלכות הרשעה** (ליקוטי הלכות' לרי' נתן תלמידי ר' נחמן מברסלב חושן משפט א' גביות חוב מהיתומים ד, ב) **ולא התקיימה המחשבה הרעה של 'הסטרא אחרא' להשכיח את התורה הקדושה מישראל** (ליקוטי הלכות' לרי' נתן תלמידי ר' נחמן מברסלב יורה דעה ב' שילוח הקן ה, ז) (להרחבה על השפה הארמית והכנעת החיצונים על ידה ראה מאמרנו לפרשת ויצא – יסודה של השפה הארמית).

התחלת הישועה בנצחון נגד מלכות יון היה ביום הכפורים וגמר הישועה היה בחנוכה, וכפי שנאמר בפיטו 'מעוז צור' **'בְּגִי בִינָה לְמִי שְׁמוֹנָה קֶבְעוּ שִׁיר וְהִנְנִים'** כאשר **'בְּגִי בִינָה'** הוא כינוי ליום הכפורים לומר שאז התחיל הארת הנס והסתיים ב'ימי שְׁמוֹנָה' (ובני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ד אות ג ד"ה ויש לומר עוד), **ובפרט ביום כ"ה בכסלו** (גבול בנימין' על התורה לרי' בנימין הכהן חלק ב' דרוש ג מקץ חנוכה דף קכח ע"א טור א ד"ה אמנם יובנא) **הוא יום ראשון של חנוכה** (ובני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ד אות ג ד"ה ויש לומר עוד) **ובו גברו בני החשמונאי על היוונים אויבי ה' ושונאיו, וחזרה המלוכה לישראל למשך יותר ממאתים שנה עד חורבן בית המקדש השני** (זכר דוד' מאמר ג תחילת פרק צס דף רצב ד"ה יום הנצחון). **לכן קבעו את תחילת ימי החנוכה כבר ביום כ"ה בכסלו** אף שנס פך השמן היה רק בשבעה ימים שאחריו, לפי שעיקר הנס של תגבורת בית החשמונאים היה ביום זה. **ומדליקין גם בו 'נר' שהוא גמטריא כל התיבות שהיה צועק יהודה המכבי במלחמה 'מי כמוכה באלים יהוה!'** (בת עין' לרי' אברהם דוב מאוריטש דף כב ע"ב טור ב ד"ה 'מקשיין העולם'. והוסיף שם שכתב 'מכוכה' עם ו' כי חממת החולם החסר שם זה כאילו נכתב עם אות ו').

ישראל צריכים לספר בימי החנוכה על ניסיו של הקב"ה וכיצד עשה דין ביוונים הרשעים, ועל ידי שמספרים על הכנעת הרשעים חוזרת ונכנעת 'הסטרא אחרא' (טור ברקת' לרי' חיים הכהן תלמידי מהר"ם אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעא סעיף ה ד"ה 'אשר חז"ל הגידו לעולם כינס אדם') **ונופלים הרשעים של אומות העולם שונאי הדת היהודית**. וכן הוא בכל שנה ושנה, עד אשר הם ייפלו ויתבטלו לגמרי בביאת משיח צדקינו. **וזה מה שנאמר "עֲרַכְתִּי נֶר לְמִשְׁיַחִי"** (תהלים קלב, יז) **כלומר שעל ידי "נר" חנוכה בכל שנה, אנו יודעים שיתבטלו כל 'הקליפות' לעתיד לבוא בימות המשיח** (ימאור עיניים' פרשת מקץ ד"ה זמן שיעור הדלקת נר חנוכה). **וכמו שעשו החשמונאים כהני ה' מלחמה עם היוונים, כן יעשו ישראל לעתיד לבוא בגאולה העתידה מלחמה עם מלכות אדום הרשעה** (יצרור המור' פרשת ויצא ד"ה וכן רמז בדר' ה' חילו) **ואחר כך יתקיים מה שנאמר בעל הנסים' 'ואחר כך בָּאוּ בְנֵי דָבִיר בְּיָתְךָ וּפְנֵוּ אֶת הַיִּכְלָף וְטְהָרוּ אֶת מִקְדָּשְׁךָ וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחֻצוֹת קִדְשֶׁךָ'** (ובני יששכר' מאמרי חדשי כסלו טבת מאמר ב אות יז ד"ה טוב הדבר להבין) **במהרה בימינו, אמן**.

העלון גם להצלת חתונות שבת ורדה רוזיטה וכל בני משפחתה	העלון עבור ליווי חתונות של יוסף בן קרן ויוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר	העלון גם ליווי חתונות של יעל בת שירה אשורת ה"ל ויונתן בן שירה אשורת ה"ל אליהו בן שירה אשורת ה"ל	העלון גם ליווי חתונות של יוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר	העלון גם ליווי חתונות של יוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר	העלון גם ליווי חתונות של יוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר	העלון גם ליווי חתונות של יוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר	העלון גם ליווי חתונות של יוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר
העלון גם ליווי חתונות של יוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר	העלון גם ליווי חתונות של יוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר	העלון גם ליווי חתונות של יוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר	העלון גם ליווי חתונות של יוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר	העלון גם ליווי חתונות של יוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר	העלון גם ליווי חתונות של יוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר	העלון גם ליווי חתונות של יוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר	העלון גם ליווי חתונות של יוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר ויוסף יוסף בת אסתר